

GIZONA ALA EMAKUMEAI

¿ZEIN DA KEMENTSUAGUA?

I NEKE ATSEKABETSUA!

Zoriona! Ona emen, gizonaren biotz goetia aetutem daben Janaria. Zoriona da aldi onetan guioak bilaututem doguna; berak geraganetan dogunian irri-barre gozua lortzen da geure espatxean; geure barroko pozoaltsua itz samorez agertzen dogu, ta geure izate guztia atsegintasunera pututzen da.

Bafia... zoriona gauza urria dela ludi onetan jok ez daki, emakirule maitia? Zorion-billa gabiliztzailea beri se sarritan zoritzar azpian jausten gara eta, zugatzekin Jurratzen dan abartak lez, geure biotzak karrask mintsuata ataraten da.

Sortzen den eguneitik geyan gizonak bere biotzian jasotan ezaugarriz sortuza da. Zoritzarra, nekia, atsekakia, naigabia... ona emen Adama Ta Ebe gure lehenengo gurasuak ludiar erain eben pekatuzko aziak epoton dabezan emaitz garratza. Lana, izardia ta nekia agindu eutsen Jaungoikoa gura lenengo gurasuak, pekatuz arrima elizkidea ebentzen, eta guk, ren semioak, zoritzarra janaz, igari bizi doge geure biszia. Ze egia idartzi deunak dñoana: "Adama'ren senioak, amaren sabeletik urtetan eugenietik, guztion ama eta lurrazen magalan sartzen galtzean artian, busterri azkunaren arriean nekakatu gabiltz" (1). Bustarri ori zoritzarra da.

Zoritzarrak apizki bizar gara, bera, gizon guztioak: gizaseme ta emakume, zazka garte, txiki ta aundi, aheratsa ta biartsu; eta zoritzarpian biziten biartuta garian-skerro, beraren adorez ta kemenet eramatzen alegindu bizar gara. Bafia, asko ta asko zoritzarraren ikusia nabaitziaz batera, zoritzari lez, eriotzari dirikar, asten dira; bestez asko, biotzko garbasuntza euren inguruan eraflaz, gaua egun didarka ta intzirik oynak ta orroka igarten da; beste asyk Pida lez, geratzen dira; eta, azkenetan, bateratzuk, euren biotz mingoasunera garraztua eskuetan artu eta antxikauak: lez "gison izan zaitez" esnax, biota ori estutu dabien atsekabagandik garbitu ta utsieta zoritzarrari aurregia emoten dautse: zoritzarra acoretsia ta kementsu eramatzen da.

Bafia, zoritzarra eroapenez eramatzen adoretsuaguak, kementsuaguak nor ete da gizaseme ala emakumea? Emakumea, surki, neure ustez.

II MAITASUNA

Gizonaren biziak gurzia maitasunaren inguruan dabil Atsegina yakuna maitatu esien dogu; atsekabetsua yakuna gorrotatu egiten dogu. Berangartik istuan Platon, giron jakitumak: "Gizonak bakia, itxasai daretasuna, aizial ixitxasuna, naigabeira oea ta hua emoten dautsena maitasuna da" (2). Maitatzeko ala—istuan Veuillot, giron argia-konturak istatzeko ala da; maitasuna baizuna gauza ederra, atsegintzu, aundi, gogor, gorkor, zorik ez da (3). Izan be, poza, gosotasuna, benetako atsegintasunera, biotzaren benetako zoriona... maitasunaren aurkitzen da; berregaitik maitatzia gauza gorua, ona, leuna, zoragarria da.

Eta gizonaren biziak jodi onetas maitasun-inguruan ba-cabil, maitasuna zoriona da... zoritzar guztien sustaria, be, maitasunaren idiora bilar dogu. Bera dala-ta adiskidua benetako maita dabeak, bere gaitsa ta zoritzaritza naigabeta ta atsekabetsua egiten da. Geure izen ota kentsen ba-dausku, min artzen dogu, izen on ori maite-maita do-gun zerbaletzak. Gizonaren zoritzar-sustaria, bera, maitasunaren dago eta maitasunaren estaltzen da baita be adorio, ala, kemena, biotz-indarra... bixi-bixi, bero-bero, gortu ta zutu. "Zeru ta lurren, Jaungoikoa ta gizonek bien tartian dan utsune ikaragarría, biotzak, maitasunak, bafio bestek ex lej bete. Gauria guztien asiera, jarraya ta amaya, maitasuna da; maitasun daukanak bixi dauka; maitasuna dabeak bera burua opaideak dantza; maitasun daukanak asetu egiten da; asta edo pisuaren alderdi batian imirifiko maitasun-tan batek, bestet alderdian juci osua erartzan ba-da-be, ekaits izan-irriak, bedar ixti ailea-rixar lez, indarrer beragaranatuko da", diho Lakordaire izarri ospetsuak. (Van Tricht).

Egit esan ginko, ba, benetako maitasuna guztialduna dala eta zoritzarrik aundiena, sakonena, luzezina, iraunkorrena, kemenet, adorez, eroapen ikusgarri eramateko indar barrutarrak dauka.

Beraz, irakurle maitia, zoritzar aldia eroapenez erateko, benetako maitasuna bida da; ta, jakiba, maitasun sutsuguak kemen acoretsuaguak eramango da zoritzar aldia.

III AMA GAUZARIK MAITATIENA LUDIAN

2 Maitasun-garra gizaseme ala emakumiaren biots-auteyan aurkitzen da beroago, guskuago, gurtusungo? Emakumiaren, surki:

Emakumea ana itzaterako jayo da. ¡Ama! Itzgoro, bigun, samur, estutu, maitekor, zoragarrigorik jumet? Ama—diho idatzeko batek—bere lastan garbiz, bixita oneko garrastasunetan enti-tanta bat iminteko emon dausku Jaungoikoa; geure begi-txuak, mundu onetako etorkizun bultzak ikusteko, zabalten doguzanian, bere maitasun-egoz etorkizun bultzori estali dagian, Jaunak's seaska edo kuma ondora bidaldu dausku (Castellar-Salas expl., por Man. Vidal Roiguer).

Ama semiarenak gizakia da; bixia, maitasuna, poza, alaitasuna, Janaria, biotzko atzik samurrena, etorkizun ta itxaropena, adiskiderik kutunera; gaixorik ba-da semia, antzeko dago ana, singuru bat lez, bera biotzko maitasun-eatzi mifak ta nekeak leunda a estutu; antzeko dago ana oe-adarrian gau ta egun.

"Amane maitasuna—esten da, ta egiz—maitasun au norberen barruan aurrar agitako egoikiagak da, itzaz ta idatzia azaltzeko, bafio. Gizon-idatzorrak berau azaltzeko indarrik ez dauko."

Iku esgi, bixia, maitasuna, zoritzar, etxe zar bateko gela illunian ta bere oean etzanda amaitu arte dux gaxia. Bere gorputza, zortzi arte bete ebañanatik ats naizkarria jaunten daben zauri zikilia da; maitasunetan mina garatzak ayena batet, oyu negarri batet dakeko. Bere ana maite alargunari, biotz eritik, odol-makilo itunak dario; au ta guzti, be, emakumetxa maitatia, gaua egun, ille, ta arte, bera egañak etzik gosotuta daberak, antzeko dago, eoz-huruan, bera seme kutunari maitasun-edari esnetua, bera biotzko urrezko ontean eskitzen. Esatia da bat; egitas besta bat; amatasuna, maitasun gori ta kixkala da ta maitasun gori-bizkala adore ta kemen-iturburua.

Otra or, azkenetan, zoritzar anai makabotearren maiz tintoa ta jaunmuntaria. Sei semie, iakus, bera begien aurrian el dantza. Ama dan emakumiarentzat, zoritzak sei semie sigortau ta, martirio gogorrez, itzeta ikustia zeer ete-ka? Zelar ete-ean ainstebetan arrantzorretz zauritatuko biots amatarria? Seme bat geratzen yakon bixia; gazieta, bera biotzko atzik samurrena, kutunera, Deitu eutsan, ba, amari Antioko, errege zikila eta esan eutsan:

—Egit difusiotz: seure semetzu orrek, Judarren Jegoak galazotan dautsuezan arazak jaten ba-dau, soriontuak egino saitutedaz biok.

Deitut eutsan amak semiari, ta itsi samur ta beroz esan eutsan:

—Ene semetza: nitzas errukitu: bederatzi illabetia neurre sabelian ekarri zindadan; heine buharreko esmera iri urtan sendotz zindudan eta gaur-arteiko azia, be, neuk emon dantza; jazo egizur zeure biogik zerura, lurera ta bazar guztietara, eta jakin egizun guztiok Jaungoikua exzeretik egin dabeza. Gizon guztiok, be. Bera'k egizak gura; ex ikaratu, ba, ta emon zeure bixa anayakin batera bera zeruan bizi zaiztan.

Amarenzat semiaren eriotz gauzariak mingarriena da. Eta orraitiko, amak makabotzarrak bixia Goiko-Juanagaili emon dayala cihotso bere semiari. Semia izkiluz ilun kusteko adoria, kemen dauko emakumeak. Nun edan ete-dau adore-ardao sendua? Maitasunaren, amatasunaren; semia maite-maita eta maite dabeloz eta beti goztena, maitasunaren jaun-maitasunetan anaiakoz zoriona edan da edan ikusi gura dabelako, ludi onetako zoritzarreko joxiriko bixia launz-ri eskitxi clayola gura datu.

Maitasuna da, ba, ene irakurle maitia, adore ta kemen-iturburua; ta ama, Iduian dalkenik gauzariak maitatzen dalaiko, emakumia, gizaseme basio adoretsuaguak da zoritzarraldian, esan gogik, noski.

GABILONDO'TAR JULE.

- (1) Ecol. XI—Van Tricht: La Cruz y El Calvario.
- (2) Van Tricht: La Ilusión.
- (3) Toki bardifian.

EÍRIJETATIK

LEZO

EUSKALTALEAI

"Eusko-landak Deia" deritazion aldizki egido edo errebista jayo berria, erri ontaezko basikidei basurtoko oraintze jaso da. "Euskaltales" mola sorta sira eta zer egoi dantza garbi erakusten da bera orriko. Beraz lehengabe basikidei diranak, eserito dantza gabe artuko dute errebista ori, eta gerozgaitan basikideiak zuendetzen ehaldekoen "euskal" basikideiak agintzen dute. Basikidei oraindik semeak oraindik batez, JEL ALDERDIKOAI.

Usherierria diez batera laga ta oraindik batez bado biotzko sigrir, Jel Alderdiak, batez ariko, gure buruzgaineria suntsioa dute gora.

ERIOTZA

Itxaurrundetar Teonori astearte portu Jaunak bere jasotzen arte du lo gozoa.

Elez-ototzeta eta bere gorputz obiratzea jende asko nabaitu genen. Bere sendi onari nere atsekabea beroena damaiotz, AGURKETA

Gasteiztik etorria emen agurtu ditugu, Itxaurrundetar Luis, apaiz jauna, ta bere arreba Jesusa.

Bere arreba orren eriotza dala ta, etorri dita.

ERKALTZA EDO ERREPUBLIKA

Au dala ta badabil gure artean matxinada erik. Arrikadak, biraia eta oiu itsuenak, et degu besterik nabaitzen.

Euskaldunak ez gera matxinada, orren alde, Euskadiko erkalta edo errepublikaren alde batek.

EGUNEKUA EL DIA EN BILBAO

EUZKADITIK

EUZKADI BURU BATZAR

Donostia'ku Valle Lertundi deritxona okur bat argitaldu eben lengo egunean "El Pueblo Vasco" eta euskaldunak, eta ots egiten eutsotzen Abertzale Jeltzale alderdian alde itxateko. Baña tamalez del otsa eta zerbait batet egin biar dabena. Espania erregi jauna atzera ipinteko, guran gorgotu gura dabe. Ez, ezin jasan gelnike olakorik, beti euki cogu edestri garija, beti bide batetik ibili gara, baña Euskadi Buru batzarrak erantzun dantzen ipifi gura ditzentxe. Ora zer diñan:

Euskadi Buru Batzar ak diño establezala ulertzen ale ren itzak, eta jaun orrek zelar ulertzen daben Laterrera eta Abarreritak. Espaniatar balduntzarraren goyagaitz itxi barik erin sartu daiteke ilor geure alderdian, eta lenago ondo astertuko dira bakoitzeko bidaia eta ekiak.

Euzkadi eta abertzale estetjaren ixenean baztertutzen doguz Valle jaunak dinuzan gauzak, geure alderdi au eta baza kalakundarrak bildurutzen diranen ordutan alde itxateko, balarrik gura da Euskadi Aberrilaren arzatasuna lortzen. Gure artuan eta besterik sartuko, edozelako eli-burubale jadestitze ustez. Valle ri erantzun dantso Gipuzkoak Buru Batzarrak berre, lenen Espafia ko errepublikea ontzat arturik, Euskadi rei leyen aurka espazartzen. Geure alderdi au zabalik dagazela daran tautso, bafia orretarako osuan artu biako dabe Jel ikurrenez zaintutzen. Euskadi Alderdi jeltzaliak eztan ontsartu artuko euzko aberrijaga erez beste gogai batzuk erain gura dabeazan.

Valle jaunak uste dau Jeltzaliak antzitxuak geure asabak legez gudara jiangorak. Karla edo beste baldunak batagelik.

Orreko gertaera begiak argitu eta zabaldu daskulak eta gauko egunean eztarri bestean arazuakalik jiangor, geurentzako bideraketa, etorriko gauzak?

Euskaldunak abendak bere lurraldia ta bere aberrija jorria gura daueruz inoren bakaunak jacob. Balduntzarrak arrelio ixtan yaku beti, amorrak geure kidak menpeturik eta zapaldirik, gaur ezin eurek asatzu daiteke ezer bere. Osuan ontzat artu biotz geure ikurra eta betoz.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztutu maite dabeazan. Pozik agur egiten dautsogu Aldasoro jaunari ta bere alkukian jauzariak onenak egin dagijazale, euskal erriaren aizkutu dantso ditzak gauzak.

UDALETXIAK

Udaletxiek anaz gora dabilts toki asotan, batetik errepiblikan eurak nagi-ditza, besteko anteskundietan zenbaikirik geyenak atara ebaketa dirala. Gobernadorra errepiblikai emongo ei dantza eskubiderik andijenak bafia ikusiko zelako saratzen eta matxinadak sortuko ditzak gauzak.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztutu maite dabeazan. Pozik agur egiten dautsogu Aldasoro jaunari ta bere alkukian jauzariak onenak egin dagijazale, euskal erriaren aizkutu dantso ditzak gauzak.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztutu maite dabeazan. Pozik agur egiten dautsogu Aldasoro jaunari ta bere alkukian jauzariak onenak egin dagijazale, euskal erriaren aizkutu dantso ditzak gauzak.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztutu maite dabeazan. Pozik agur egiten dautsogu Aldasoro jaunari ta bere alkukian jauzariak onenak egin dagijazale, euskal erriaren aizkutu dantso ditzak gauzak.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztutu maite dabeazan. Pozik agur egiten dautsogu Aldasoro jaunari ta bere alkukian jauzariak onenak egin dagijazale, euskal erriaren aizkutu dantso ditzak gauzak.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztutu maite dabeazan. Pozik agur egiten dautsogu Aldasoro jaunari ta bere alkukian jauzariak onenak egin dagijazale, euskal erriaren aizkutu dantso ditzak gauzak.

GOBERNADOR BARRIJA

Bizkaiko gobernadorra autu ixtan dabe Martínez de Aragón deritxion gasteiztar jauna eta Gipuzkoak osta Aldasoro jauna. "Euskaldunek" ko bigarren lenakarria, oso euskera ralia eta etzua oiztut